

HAYAT BİLGİSİ

ÖĞRENCİ DEFTERİ

4.
SINIF

YILMAZOGRETMEN21

YILMAZOGRETMEN21

Duyarlı ol,
sorumlu ol,
güzel bir dünya
bırak!

BİLGİLİ, DUYARLI, SORUMLU
BİREYLER YETİŞİYORUZ! ❤️

HERKESİN BİR KİMLİĞİ VAR

1. Resmî Kimlik Belgesi Nedir?

- **TANIM:** Her bireyin kim olduğunu, adını, soyadını ve temel kişisel bilgilerini kanıtlayan resmî belgeye **kimlik belgesi** denir.
- Doğduğumuz andan itibaren devlet tarafından düzenlenen resmî kimlik belgelerine sahip oluruz.
- Eğitim, sağlık, seyahat ve bankacılık gibi tüm resmî işlemlerde kendimizi kanıtlamak için kimlik belgesi kullanırız.

Kimlik belgesi kim olduğumuzu kanıtlar.

2. Nüfus Cüzdanı ve Vatandaşlık

- **En Önemli Resmî Belge:** Bireylerin sahip olduğu resmî kimlik belgelerinin başında nüfus cüzdanı (T.C. Kimlik Kartı) gelir.
- **Vatandaşlık Bağı:** Nüfus cüzdanı, kişinin hangi ülkenin vatandaşı olduğunu resmî olarak belirtir.
- Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan her vatandaşın bir T.C. Kimlik Numarası bulunur ve bu numara kişiye özeldir.

T.C. Kimlik Numarası her vatandaş için özeldir.

3. Resmî Kimlik Belgelerinde Bulunan Temel Bilgiler

Bir resmî kimlik belgesi üzerinde bireyi tanıtan şu temel bilgiler yer alır:

- **T.C. Kimlik Numarası:** Her birey için benzersiz olan 11 haneli numara.
- **Adı ve Soyadı:** Bireyin resmî ismi.
- **Doğum Tarihi ve Yeri:** Kişinin ne zaman ve nerede dünyaya geldiği.
- **Anne ve Baba Adı:** Bireyin aile bağlarını gösteren bilgiler.
- **Fotoğraf ve Çip (Akıllı Kart):** Bireyin tanınmasını ve bilgilerin dijital ortamda güvenli saklanması sağlayan öğeler.

Kimlik bilgilerimizi korumalı ve başkalarıyla paylaşmamalıyız.

OLAYLARIN OLUŞ SIRASINI BİLİYORUM (KRONOLOJİ)

1. Kronolojik Sıralama Nedir?

- **TANIM:** İnsanları ve yaşamı etkileyen önemli olayları zaman belirterek tarihlere göre oluş sırasına koymaya **kronolojik sıralama (kronoloji)** denir.
- Olayların "oluş zamanına göre" eskiden yeniye (geçmişten günümüze) doğru dizilmesidir.

Kronoloji, olayları zaman sırasına koymamızı sağlar.

2. Hayatımızdaki Kronolojik Sıralama

- Yaşamımızda önemli gördüğümüz dönüm noktalarını kronolojik olarak sıralayabiliriz.

Kendi Yaşam Kronolojimize Örnekler:

- Doğum tarihimiz ve yerimiz
- Yürümeye ve konuşmaya başladığımız zamanlar
- Anaokuluna ve ilkokula başladığımız tarihler
- Okuma yazmayı öğrendiğimiz gün
- Bisiklet sürmeyi öğrendiğimiz veya bir ödül aldığımız anlar

Hayatımızdaki önemli olayları tarih sırasına göre yazarak kendi yaşam kronolojimizi oluşturabiliriz.

3. Kronolojinin Sağladığı Faydalar

- Yaşamımızdaki veya tarihteki olayları daha düzenli ve anlaşılır bir şekilde görmemizi sağlar.
- Olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurmamıza yardımcı olur.
- Geçmişte yaşanan olayların zamanını ve birbirleriyle olan sırasını karıştırmamızı engeller.

Olayları zaman sırasına koymak, geçmişi anlamamıza ve geleceği daha iyi planlamamıza yardımcı olur.

İLGİ, İHTİYAÇ VE YETENEKLERİMİZ

1. Temel Kavramlar

- **İlgi:** Belirli bir olay veya etkinliğe yakınlık duyma, ondan hoşlanma ve ona öncelik tanımaya ilgi denir. (Örnek: Müzik dinlemek, resim yapmak, doğa gezilerine katılmak)
- **İhtiyaç:** İnsanların yaşamlarını sürdürebilmesi için gerekli olan, gerçekleşmediğinde sıkıntı yaşadıkları nesnelere veya koşullara ihtiyaç denir. (Örnek: Beslenme, barınma, giyinme, uyku)
- **Yetenek:** Bir şeyi anlama ve yapabilme gücüne yetenek denilmektedir. (Örnek: Güzel enstrüman çalabilme, hızlı koşabilme, satrançta başarılı olma)

İlgi, bize mutluluk veren etkinliklere yönlendirir.

İhtiyaç, yaşamımızı sürdürmemiz için gereklidir.

Yeteneklerimizi keşfetmek, başarılı olmamıza yardımcı olur.

2. Bireysel Farklılıklarımız

- İlgi alanlarımız ve yeteneklerimiz birbirimizinkinden farklı olabilir.
- Bu farklılıklar her bireyi eşsiz ve özel kılar.
- İnsanların farklı ilgi ve yeteneklere sahip olması toplumdaki renkliliği ve iş bölümünü sağlar.

Herkesin ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri farklıdır. Bu farklılıklar yaşamı daha güzel ve zengin kılar.

3. Birlikte Yaşama Ve Saygı

- İnsanların ilgi, yetenek ve kişilik özelliklerindeki farklılıklara karşı hoşgörölü ve saygılı olmalıyız.
- Kendimizden farklı özelliklere sahip arkadaşlarımızı olduğu gibi kabul etmeli, onların başarılarını ve yeteneklerini takdir etmeliyiz.

Farklılıklara saygı duymak, daha güçlü ve mutlu bir toplum oluşturur.

Farklı ilgi ve yetenekler, birlikte daha güzel bir geleceğin anahtarıdır.

DUYGULARIMIZ VE TOPLUMSAL DAYANIŞMA

1. Duygu Nedir?

- **TANIM:** Belirli bir nesne, olay ya da durumun kişinin iç dünyasında uyandırdığı etkiye **duygu** denir.
- Duygularımız sabitleşmiş değildir; karşılaştığımız olaylara ve yaşadıklarımıza göre değişir.
(Örnek: Sevinç, üzüntü, heyecan, korku)

2. İnsana ve Duygulara Saygı

- Her ne kadar farklı özelliklere, düşüncelere ve hislere sahip olursak olalım her insan değerlidir.
- Çevremizdeki insanların her farklı duygu ve düşüncesine karşı saygılı olmalıyız.
- Toplum olarak milli bayramlarda, doğal afetlerde veya başarılarımızda ortak duygularda bir araya gelmeyi başarabilmeliyiz.

3. Toplumsal Destek ve Yardımlaşma

- Engelli veya toplumsal desteğe ihtiyacı olan bireylere duyarlı davranmalı ve yardım etmeliyiz.
- Bu amaçla kurulmuş olan resmî kurumlara ve sivil toplum kuruluşlarına (STK) destek olmalı, dayanışma içinde hareket etmeliyiz.

FARKLI GÖRÜŞLERE SAYGI VE EMPATİ

1. Bireysel Farklılıklar ve Çeşitlilik

- İnsanlar fiziksel özellikleriyle olduğu gibi duygu ve düşünceleriyle de birbirinden ayrılırlar.
- Bireyler farklı görüşleri, inançları ve hayat tarzlarını benimseyebilirler.
- **Toplumsal Zenginlik:** Bu farklılık ve çeşitlilik gayet doğal karşılanmalı ve toplum için bir zenginlik olarak görülmelidir.

2. Farklı Düşüncelere Saygı

- Herkesin bizimle aynı düşünmesini bekleyemeyiz.
- Başkalarının düşünce ve duygularına saygılı olmalı, onların görüşlerini hoşgörüyle karşılamalıyız.

3. Empatinin Önemi

- **Empati Kurmak:** Kendimizi başkasının yerine koyarak onun duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışmaktır.
- Toplumdaki huzur ve mutluluğu artırmak için empati kurma becerisini geliştirmeliyiz.
- Empati kuran bireyler çevresindekileri daha iyi anlar, çatışmaları önler ve sağlıklı iletişim kurar.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE GELENEKSEL ÇOCUK OYUNLARIMIZ

1. Millî Kültürümüz ve Çocuk Oyunları

- Millî kültürümüzün önemli öğelerinden biri de çocuk oyunlarıdır.
- Çocuk oyunları tarih boyunca çeşitli değişikliklere uğramıştır.
- Geleneksel oyunlar kültürümüzün değerli bir parçası olduğu için bu oyunları oynayarak yaşatmalı ve onlara sahip çıkmalıyız.

2. Geleneksel Oyunlarımız ve Özellikleri

- **Aşık Oyunu:** Koyun, keçi veya danaların ön dizlerinde bulunan özel bir kemikle (aşık kemiği) oynanan geleneksel oyundur.
- **Yaken Top:** Oyuncuların iki gruba ayrıldığı; çizgilerin arkasındaki grubun, ortadaki grubu topla vurmaya çalıştığı oyundur.
- **Dalye:** İki takım arasında bir top ve avuç içi büyüklüğündeki yassı kiremit parçalarıyla oynanan oyundur.
- **Topaç Çevirme:** Çocukların aynı anda oyuncaklarını döndürmesiyle başlayan ve oyuncacı en fazla dönen çocuğun kazandığı oyundur.
- **Seksek:** Yere tebeşir ile birbirini izleyen kareler ya da daireler çizilmesi ve bunların numaralandırılmasıyla oynanan oyundur.
- **Mangala:** 12 çukurdan oluşan, tahtayla oynanan ve oyuncuların kendi bölgesindeki taşları bitirmeye çalıştığı geleneksel zekâ ve strateji oyunudur.
- **Saklambaç:** Ebenin saymasıyla başlayan ve diğer oyuncuların saklanması esasına dayanan oyundur.

MİLLÎ MÜCADELE CEPHELERİ

1. Doğu Cephesi

- **Mücadele Edilen Güç:** İtilaf Devletleri'nin kışkırtmasıyla Doğu Anadolu'yu işgal eden Ermenilere karşı savaşılmıştır.
- **Komutan ve Birlik:** O günlerdeki tek düzenli birliğimiz olan 15. Kolordu ve komutanı Kâzım Karabekir Paşa mücadele etmiştir.
- **Sonuç:** Ermeniler yenilgiye uğratılarak doğu sınırlarımızın ötesine atılmıştır.
- **Gümrü Antlaşması (3 Aralık 1920):** Savaş bu antlaşmayla sona ermiştir. Gümrü Antlaşması, TBMM Hükûmetinin uluslararası alanda kazandığı ilk siyasi başarıdır.

2. Güney Cephesi

- **Mücadele Edilen Güç:** Önce İngilizlerin, ardından Fransızların ve onlarla iş birliği yapan Ermenilerin işgaline karşı mücadele edilmiştir.
- **Mücadele Eden Birlik:** Antep, Adana, Maraş ve Urfa'da halkın oluşturduğu Kuvayimillîye birlikleri destansı bir direniş göstermiştir.
- **Ankara Antlaşması (20 Ekim 1921):** Sakarya Zaferi'nin ardından Fransızlar topraklarımızda tutunamayacaklarını anlayarak TBMM ile bu antlaşmayı imzalamış ve işgali sonlandırmıştır.
- **Verilen Unvanlar:** TBMM tarafından halkın onurlu mücadelesi nedeniyle Antep'e "Gazi", Maraş'a "Kahraman", Urfa'ya "Şanlı" unvanı verilmiştir.

MİLLÎ MÜCADELE CEPHELERİ

3. Batı Cephesi

- **Başlangıç:** 15 Mayıs 1919'da Yunanların İzmir'e asker çıkarmasıyla açılmıştır.
- **Birlikler ve Komutanlar:** İlk ilerleyişi Kuvayimillie durdurmaya çalışmış, ardından BMM düzenli orduyu kurmuştur. Batı Cephesi Komutanlığına önce Ali Fuat Paşa, daha sonra Albay İsmet Bey atanmıştır.
- **Önemli Savaşlar ve Gelişmeler:**
 - **İnönü Savaşları:** Düzenli ordunun ilk başarıları kazanılmıştır.
 - **Sakarya Meydan Muharebesi (23 Ağustos 1921):** 22 gün süren savaş Türk ordusunun zaferiyle sonuçlanmıştır. Bu zaferden sonra TBMM, Mustafa Kemal Paşa'ya "Mareşal" rütbesi ve "Gazi" unvanı vermiştir.
 - **Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi (26 - 30 Ağustos 1922):** 26 Ağustos'ta başlayan taarruz, 30 Ağustos'ta büyük bir zaferle sonuçlanmış; 9 Eylül 1922'de Türk ordusu İzmir'e girmiştir.
 - **Mudanya Ateşkes Antlaşması (11 Ekim 1922):** Bu antlaşma ile Boğazlar, İstanbul ve Doğu Trakya savaş yapılmadan kurtarılmıştır.

MİLLÎ MÜCADELE'NİN YEREL KAHRAMANLARI

1. Şahin Bey

- **Mücadele Yeri:** Antep
- **Rolü:** Antep'in Fransızlar tarafından işgal edilmesi üzerine Kuvayimillie komutanı olarak savaşmış ve kahramanca şehit düşmüştür.

2. Ali Saip Bey

- **Mücadele Yeri:** Urfa ve çevresi
- **Rolü:** Mustafa Kemal tarafından görevlendirilerek Urfa'da Kuvayimillie birliğini kurmuş ve Fransızların Urfa'dan atılmasında önemli rol oynamıştır.
- **Özelliği:** Atatürk tarafından kendisine "Ursavaş" soyadı verilmiştir. 1939'da hayatını kaybetmiştir.

3. Hasan Tahsin

- **Mücadele Yeri:** İzmir
- **Rolü:** Gazeteci Hasan Tahsin, 15 Mayıs 1919'da İzmir'i işgal eden Yunanlara ilk kurşunu atarak Millî Mücadele'nin sembol ismi olmuş ve bu çatışmada şehit düşmüştür.

4. Sütçü İmam

- **Mücadele Yeri:** Maraş
- **Rolü:** Maraş'ın Fransızlar tarafından işgal edilmesine karşı çıkmış, halkı bilinçlendirerek Maraş savunmasına katılmış ve bölgenin simgesi olmuştur.

5. Yörük Ali Efe

- **Mücadele Yeri:** Aydın ve çevresi
- **Rolü:** Aydın çevresinde Kuvayimillie birliğini kurarak Yunanlara karşı silahlı mücadeleyi başlatmıştır. Düzenli ordunun kurulmasıyla TBMM ordusuna katılmıştır.
- **Özelliği:** TBMM tarafından İstiklal Madalyası ile ödüllendirilmiştir. 1951'de vefat etmiştir.

6. Tayyar Rahmiye

- **Mücadele Yeri:** Osmaniye
- **Rolü:** Fransızlara karşı atılanca hareketlerinden dolayı kendisine "Tayyar" (uçan) unvanı verilmiştir.
- **Şehadeti:** 1920'de Fransız karargâhına müfrezesiyle birlikte taarruz ettiği sırada şehit düşmüştür.

7. Fatma Seher Erden (Kara Fatma)

- **Mücadele Yeri:** Kafkas Cephesi, Batı Cephesi
- **Rolü:** Erzurum'da doğmuştur. Birinci Dünya Savaşı'nda Kafkas Cephesi'ne eşi ile birlikte katılmış; eşi şehit olduktan sonra Batı Cephesi'nde Sakarya ve Başkomutanlık Meydan Savaşı'na katılmıştır.

YÖNLER VE YÖN BULMA YÖNTEMLERİ

1. Yön Nedir?

- **TANIM:** Herhangi bir yerin, bilinen başka bir yere göre nerede bulunduğuna yön denir.
- Yönlerin isimlendirilmesinde Güneş esas alınmıştır.

2. Ana ve Ara Yönler

- **Ana Yönler:** Güneş'in doğduğu yöne doğu, battığı yöne batı denir. Diğer iki ana yön ise kuzey ve güneydir.
- **Ara Yönler:** Ana yönlerin arasında kalan yönlerdir. Bunlar; kuzeydoğu, kuzeybatı, güneydoğu ve güneybatıdır.

3. Yön Bulma Yöntemleri

Çevremizde yönümüzü belirlemek için yararlanabileceğimiz başlıca yöntemler şunlardır:

1. **Güneş'in konumu** Güneş'in doğduğu yön doğu, battığı yön batıdır.

2. **Kutup Yıldızı** Kutup Yıldızı her zaman kuzeyi gösterir.

3. **Yosunlar** Ağaçların ve taşların yosun tutan yüzü kuzeyi gösterir.

4. **Karınca yuvası** Karınca yuvalarının ağzı güneye bakar.

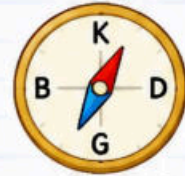
5. **Mezarlıklar** Mezarlıkların giriş kapısı genellikle güneye bakar.

6. **Saat yöntemi** Güneş'in konumundan yararlanılarak saat ile yön bulunabilir.

7. **Pusula** Pusulanın renkli ibresi her zaman kuzeyi gösterir.

8. **GPS teknolojisi**

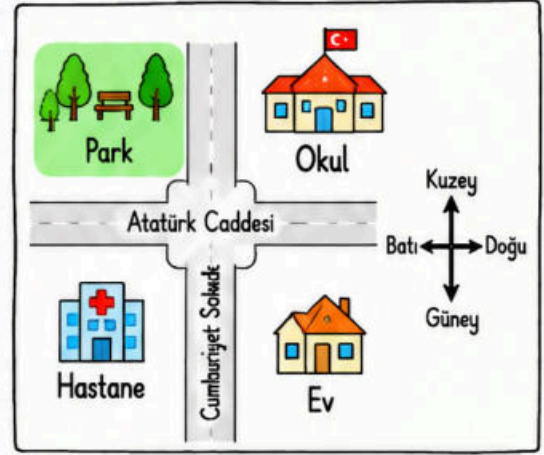
GPS cihazları ile bulunduğumuz yerin yönü kolayca belirlenebilir.

KROKİ VE KULLANIM ALANLARI

1. Kroki Nedir?

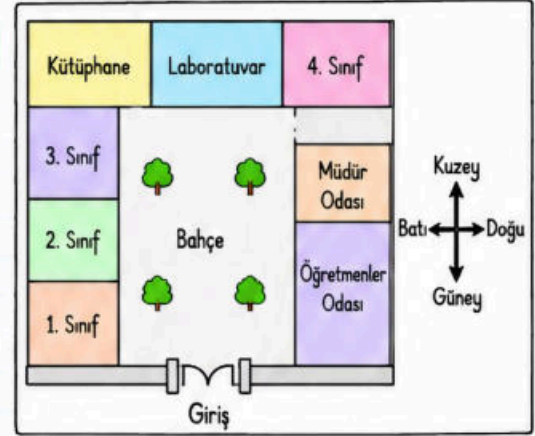
- **TANIM:** Bir yerin kuş bakışı görünüşünün kaba taslak, ölçeksiz olarak çizilmesine kroki denir.
- Kroki çizilirken gerçek boyutlar küçültülür ancak belirli bir matematiksel oran (ölçek) kullanılmaz.

Kroki Örneği

2. Krokinin Kullanım Alanları

- Aradığımız bir adresi bulmak veya tarif etmek için kroki kullanırız.
- Okulumuzda sınıfımızın, kütüphanenin ya da laboratuvarın yerini kolayca belirlemek için krokiden faydalanırız.

Okul Kroki Örneği

3. Kroki Çizerken Dikkat Edilmesi Gerekenler

- Çizimde kare, dikdörtgen, daire gibi çeşitli şekil ve sembollerden yararlanılır.
- Anlaşılır olması için krokide yönlerin (kuzey, güney vb.) belirtilmesi gerekir.
- Çevredeki hastane, okul, park, cadde ve sokak gibi önemli yerlerin isimleri mutlaka yazılmalıdır.

Krokide Kullanılabilecek Bazı Semboller

Ev

Okul

Hastane

Park

Cadde / Sokak

Köprü

Stadyum

DOĞAL VE BEŞERÎ UNSURLAR

1. Çevre Nedir?

- **TANIM:** Canlı ve cansız tüm varlıkların içinde bulunduğu ortama **çevre** denir.
- Çevreyi oluşturan unsurlar doğal unsurlar ve beşerî unsurlar olmak üzere ikiye ayrılır.

2. Doğal Unsurlar

- **TANIM:** Doğada insan müdahalesi olmadan, kendiliğinden bulunan unsurlara **doğal** unsurlar denir.
- **Örnekler:** Dağlar, ovalar, nehirler, denizler, göller, ormanlar, hava, toprak ve kendiliğinden yetişen bitkiler ile hayvanlar.

3. Beşerî Unsurlar

- **TANIM:** İnsan aklının, emeğinin ve çalışmasının ürünleri olan unsurlara **beşerî** unsurlar denir.
- **Örnekler:** Binalar, köprüler, yollar, barajlar, fabrikalar, tüneller, parklar ve araçlar.

Unutmayalım!

1. Canlı ve cansız varlıkların yaşadığı ortama **çevre** denir.
2. Doğada kendiliğinden var olan varlıklar **doğal unsur**, insan eliyle yapılan unsurlar ise **beşerî unsur** olarak adlandırılır.
3. Dağ, göl ve ormanlar doğal; yol, köprü ve binalar beşerî unsurlara örnektir!

Çevremizi koruyalım,
doğal ve beşerî
unsurlara
sahip çıkalım.

HAVA OLAYLARI VE HAVA DURUMU

1. Temel Kavramlar

- **Hava Olayları:** Havada meydana gelen yağış, sıcaklık, basınç, rüzgâr, sis gibi olaylara **hava olayları** denir.
- **Hava Durumu:** Belli bir yerde meydana gelen hava olaylarının günlük durumuna **hava durumu** denir.
- **İklim:** Belli bir alanda uzun yıllar boyunca yaşanan hava durumunun ortalama özelliklerine **iklim** denir.

2. Hava Durumu Tahminleri ve Meteoroloji

- **Sorumlu Kurum:** Ülkemizde hava durumu tahminlerini Meteoroloji Genel Müdürlüğü yapmaktadır.
- **Uzmanlık Alanı:** Meteoroloji işleriyle uğraşan meslek sahiplerine meteorolog denir.
- **Görsel İfade:** Hava olayları ifade edilirken güneşli, bulutlu, yağmurlu, karlı veya rüzgârlı gibi çeşitli semboller kullanılır.

Bazı Hava Durumu Sembolleri

Güneşli

Bulutlu

Yağmurlu

Karlı

Rüzgârlı

Unutmayalım!

1. Havada meydana gelen olaylara **hava olayları** denir.
2. Bir yerdeki hava olaylarının günlük durumuna **hava durumu** denir.
3. Uzun yıllar boyunca yaşanan hava durumunun ortalamasına **iklim** denir.

HARİTA VE HARİTA ÇEŞİTLERİ

1. Harita Nedir?

- **TANIM:** Yeryüzünün tamamının ya da bir parçasının belli bir orana (ölçeğe) göre küçültülerek düzlem üzerine çizilmesine **harita** denir.
- Haritalar, ülkemizi ve dünyayı daha yakından tanımamıza yardımcı olur.

Harita, dünyayı küçük bir alanda görmemizi sağlar.

2. Başlıca Harita Çeşitleri

Siyasi Harita

- Devlet ve ülke sınırlarını göstererek şehirler, ilçeler gibi yerleşim yerlerini belirten haritalardır.

Türkiye'nin Siyasi Haritası

Fiziki Harita

- Herhangi bir yerin dağlarını, ovalarını, platolarını, göllerini ve akarsularını (yeryüzü şekillerini) gösteren haritalardır.

Türkiye'nin Fiziki Haritası

Unutmayalım!

- ! Yeryüzünün tamamının ya da bir parçasının belli bir orana göre küçültülerek düzlem üzerine çizilmesine **harita** denir.
- ! Haritalar, ülkemizi ve dünyayı daha yakından tanımamıza yardımcı olur.
- ! Siyasi haritalar sınırları, fiziki haritalar ise yeryüzü şekillerini gösterir.

TEKNOLOJİ VE TEKNOLOJİK ÜRÜNLER

1. Temel Kavramlar

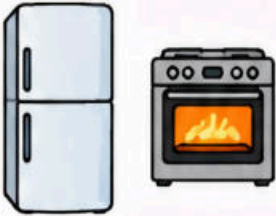
- **Teknoloji:** Bir sanayi dalıyla ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç gereç ve aletleri, bunların kullanım biçimlerini kapsayan bilgiye **teknoloji** denir.
- **Teknolojik Ürün:** Teknolojik sürecin sonunda ortaya çıkan ürüne **teknolojik ürün** denir.
- Günümüzde teknolojik ürünler günlük yaşamımızın ayrılmaz birer parçası haline gelmiştir.

Teknoloji,
hayatımızı
kolaylaştırır,
zamandan tasarruf
sağlar ve
yaşam kalitemizi
artırır.

2. Teknolojik Ürünlerin Kullanım Alanları

- Teknolojik ürünleri hayatın pek çok farklı alanında kolaylık sağlaması için kullanırız. Bu alanlar şunlardır:

Beslenme

Fırın, buzdolabı,
mikser, mutfak robotu

Temizlik

Çamaşır makinesi,
bulaşık makinesi,
elektrikli süpürge

Eğlenme ve Bilgi Edinme

Televizyon, radyo,
bilgisayar, tablet

Haberleşme

Cep telefonu,
genel ağ (internet),
telgraf

Ulaşım

Otomobil, hızlı tren,
uçak, gemi

Sağlık

Röntgen cihazı,
stetoskop, termometre,
tomografi cihazı

Eğitim

Akıllı tahta, projeksiyon cihazı,
bilgisayar

TEKNOLOJİK ÜRÜNLERİN GELİŞİMİ VE FAYDALARI

1. Teknolojik Ürünlerin Geçmişten Günümüze Gelişimi

- Tarih boyunca insanın icat ettiği ve geliştirdiği bütün araç gereçler birer **teknolojik üründür**.
- Teknolojik ürünler insanlığın gelişimi ve ihtiyaçları ile beraber zaman içinde değişmiş ve gelişmiştir.
- İnsanların bilgi birikimi arttıkça, bu ürünler her geçen gün daha kullanışlı hâle gelmiştir.

Örnek: İletişim Araçlarının Gelişimi

Mektup

Kablolu telefon

Akıllı telefon

2. Teknolojik Gelişmelerin Sağladığı Kolaylıklar

- Teknolojik ürünlerdeki gelişmeler, pek çok işi daha hızlı ve kolay bir şekilde yapabilmemizi sağlamıştır.
- Zaman ve emek tasarrufu sağlayarak insanların yaşam kalitesini ve günlük hayatın verimliliğini artırmıştır.

Teknoloji hayatımızı kolaylaştırır.

İşlerimizi daha hızlı yapmamızı sağlar.

Zaman ve emek tasarrufu sağlar.

Yaşam kalitemizi artırır.

Günlük hayatın daha verimli olmasına yardımcı olur.

Teknoloji,
daha iyi bir
gelecek için
gelişmeye
devam ediyor.

İCATLAR VE MUCİTLER

1. Temel Kavramlar

- **İcat (Buluş):** Var olan bilgilerden yararlanarak daha önce bilinmeyen yeni bir ürünü tasarlayarak ortaya çıkarmaya **icat** denir.
- **Mucit:** Yeni bir ürünü ilk kez ortaya koyan, icat eden kişiye **mucit** denir.
- Hayatımızı kolaylaştıran icatlar uzun uğraşlar ve sabırlı çalışmalar sonucunda ortaya çıkmış; zaman içerisinde ihtiyaca göre gelişip değişmiştir.

Merak etmek,
icatların
başlangıcıdır.

2. Tarihe Yön Veren Mucitler ve İcatları

Mucit	İcatı ve Katkısı
Alexander Graham Bell	Elektrik akımının ses titreşimleriyle değiştiğini keşfederek sesin teller aracılığıyla iletilmesini sağladı. (Telefon)
Warren de la Rue	Platin telini vakumlanmış cam tüp içine yerleştirerek ışık elde etti.
Henri Giffard	160 kg ağırlığındaki buhar makinesini hidrojen dolu bir torbanın altına takarak uçmayı başardı. (Zepelin / Hava taşıtı)
Orville ve Wilbur Wright (Wright Kardeşler)	İlk motorlu uçakla 59 saniye süren uçuşla havada 280 metre yol aldılar.
Leonardo da Vinci	15. yüzyılın sonları ve 16. yüzyılın başlarında yaşadı; kuşlardan ilham alarak uçan araçlar tasarladı.
Peter Hewitt	Floresan lambaların başlangıcı olan mavimsi beyaz ışık yayan cıvalı buhar lambasını icat etti.
Samuel Morse	Elektrik akımıyla rulo kâğıt üzerine çizgiler bırakan makineyi ve bu çizgilerle çalışan alfabe sistemini geliştirdi. (Telgraf ve Morse Alfabeti)
Martin Cooper	1973 yılında telsiz teknolojisinin gelişmiş hâli olan ilk cep telefonunu icat etti.
Thomas Edison	Defalarca başarısızlığa uğramasına rağmen denemelerine sabırla devam etti; karbon teli kullanarak uzun süre yanan yüksek verimli ampulü üretti.

TASARIM VE İCAT SÜRECİ

1. Tasarım Nedir?

- **TANIM:** Belli bir ihtiyacı karşılamak amacıyla ürünün görünüşü, değeri ve işlevinin geliştirilmesine, ürünün üretimi için gerekli makine, donatım ve çevrenin oluşturulmasına **tasarım** denir.
- Tasarım, bir fikrin veya ürünün hayata geçirilmesindeki planlama ve geliştirme aşamasıdır.

2. İcat ve Tasarım Süreci

- **İhtiyaç ve Güçlükler:** Bilim insanları ve mucitler, insanların karşılaştıkları güçlükler ve ihtiyaçlardan yola çıkarak icatlar yapmışlardır.
- **Tasarım Aşaması:** Mucitler icatlarını yaparken mutlaka planlı bir tasarım süreci yaşamışlardır.
- **Doğadan İlham Alma:** Bilim insanları tasarımlarını yaparken doğayı gözlemlemişler ve geleceğe yön veren ürünler ortaya çıkarmışlardır.

3. Başarılı Bir Tasarım İçin Gerekenler

- Tasarım ve icat süreci tek bir denemeyle gerçekleşmez.
- Bu süreç; çok çalışmayı, sabrı ve tekrar tekrar denemeyi gerektirir.

Her büyük icat, küçük bir fikirle başlar.

TEKNOLOJİNİN BİLİNÇLİ KULLANIMI VE ZARARLARI

1. Teknolojinin Amacı ve Bilinçsiz Kullanımı

- **Teknolojinin Amacı:** Teknolojik ürünler hayatımızı daha kolay ve konforlu bir hâle getirmek için geliştirilmiştir.
- **Bilinçsiz Kullanım Riski:** Teknolojik ürünleri bilinçsiz ve aşırı kullanmamız hâlinde bu ürünlerin hem bize hem de çevremize birçok zararı olabilir.

Teknolojinin Faydaları

- ✓ İşlerimizi daha hızlı ve kolay yapar.
- ✓ Zaman ve emek tasarrufu sağlar.
- ✓ Haberleşmeyi kolaylaştırır.
- ✓ Eğitim, sağlık ve ulaşım gibi birçok alanda yaşamımızı kolaylaştırır.

Bilinçsiz Kullanımın Zararları

- ✗ Sağlık sorunlarına (göz, duruş bozukluğu, hareketsizlik) yol açabilir.
- ✗ Sosyal ilişkilerimizi olumsuz etkileyebilir.
- ✗ Zaman kaybına neden olabilir.
- ✗ Çevre kirliliğini artırabilir.
- ✗ Bağımlılığa yol açabilir.

2. Doğru ve Güvenli Teknoloji Kullanımı

- Teknolojik ürünleri güvenli ve verimli kullanmak için mutlaka kullanım kılavuzlarını incelemeliyiz.
- Ürünleri amacına uygun, bilinçli ve doğru kullanarak doğayı ve çevremizi korumalıyız.
- Teknolojik atıkları doğaya atmamalı, geri dönüşüme kazandırmalıyız.

Kullanım Kılavuzunu İnceleyelim.

Ürünleri güvenli kullanmak için talimatlara uyalım.

Amacına Uygun Kullanalım.

Teknolojik ürünleri ihtiyacımız doğrultusunda ve doğru şekilde kullanalım.

Geri Dönüşümü Unutmayalım.

Teknolojik atıkları doğaya atmayalım, geri dönüşüme kazandıralım.

İHTİYAÇLARIMIZ VE İSTEKLERİMİZ

1. İhtiyaç Nedir?

- **TANIM:** Yaşamımızı sürdürebilmek için gerekli olan madde ya da durumlara **ihtiyaç** denir.
- İhtiyaçlarımız temel ihtiyaçlar ve sosyal ihtiyaçlar olmak üzere ikiye ayrılır.

a) Temel İhtiyaçlarımız

Hayati önemi olduğu için mutlaka karşılanması gereken ihtiyaçlardır.

Örnekler: Beslenme, barınma ve giyinme.

b) Sosyal İhtiyaçlarımız

Kişisel gelişimimiz ve sosyal yaşamımız için gerekli olan ihtiyaçlardır.

Örnekler: Kitap okumak, tatil yapmak, spor yapmak.

2. İstek Nedir?

- **TANIM:** İhtiyaçlar gibi yaşamsal önemi olmayan fakat bizi mutlu eden madde veya durumlara **istek** denir.
- **Örnekler:** Yeni bir oyun konsolu almak, dondurma yemek, marka bir oyuncak edinmek.

İstekler bizi mutlu eder.

3. Harcama Dengesi ve Bütçe

- İhtiyaçlarımız ve isteklerimiz arasında her zaman öncelik sırası olmalıdır.
- Önce hayati önem taşıyan ihtiyaçlarımızı karşılamalıyız.
- İhtiyaçlarımızı karşıladıktan sonra, eğer bütçemiz uygun olursa isteklerimizi gerçekleştirmeliyiz.

İhtiyaçlarımızı doğru belirler ve bütçemizi akılcıca kullanırsak daha mutlu bir yaşam süreriz.

EKONOMİK FAALİYETLER

1. Temel Kavramlar

- **Üretim:** İnsanların ihtiyaç duyduğu malların veya hizmetlerin meydana getirilmesine **üretim** denir.
- **Dağıtım:** Üretilen mal veya hizmetlerin insanların ulaşabilecekleri market ve mağaza gibi satış noktalarına ulaştırılmasına **dağıtım** denir.
- **Tüketim:** İnsanların ihtiyaçları olan ürünleri satın alarak kullanmasına **tüketim** denir.

2. Ekonomik Faaliyet Nedir?

- İnsan ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olarak sürdürülen üretim, dağıtım ve tüketim işlerinin her birine **ekonomik faaliyet** denir.

3. Ekonomik Aşama Zinciri

- Bir ürünün yolculuğu **üretim** → **dağıtım** → **tüketim** sırasıyla gerçekleşir.

Üretim

Balıklar denizde yakalanır.

Dağıtım

Yakalanan balıklar satış noktalarına ulaştırılır.

Tüketim

Balıklar satın alınarak tüketilir.

BİLİNÇLİ TÜKETİCİ

1. Tüketici Nedir?

- **TANIM:** Mal ve hizmetlerden yararlanan, bunları satın alıp kullanan ve tüketen kimseye **tüketici** denir.
- Günlük hayatta marketten, mağazadan veya internetten alışveriş yapan her birey birer tüketicidir.

2. Bilinçli Tüketici Nasıl Olunur?

- Tüketici olarak alışverişlerimizde dikkatli ve bilinçli olursak aldığımız ürünlerde herhangi bir sorun yaşamayız.

Bilinçli Tüketicinin Özellikleri

- 1 Alışverişe çıkmadan önce ihtiyaç listesi hazırlar.
- 2 Ürünlerin üretim ve son kullanma tarihlerine (SKT) dikkat eder.
- 3 Ambalajı hasar görmüş, yırtılmış veya açık ürünleri satın almaz.
- 4 Ürün üzerinde TSE (Türk Standartları Enstitüsü) damgası olup olmadığına bakar.
- 5 Alışveriş sonrasında mutlaka fiş veya fatura alır.

BİLİNÇLİ TÜKETİM VE İSRAF

1. İsrar Nedir?

- **TANIM:** Kaynakların, ürünlerin, emeğin ve zamanın boş yere harcanmasına **israf** denir.
- İsrar sadece para harcamakla ilgili değildir; su, elektrik, gıda, emek ve zaman da israf edilebilir.

2. İsrarın Sonuçları

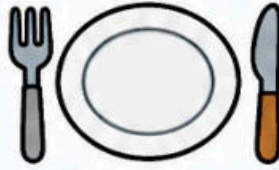
- Kaynakların düşünülmeden, israf edilerek kullanılması geleceğimiz için büyük tehditler oluşturur.
- İsrar sonucunda gelecekte karşılaşılabilecek başlıca sorunlar şunlardır:

Yoksulluk

Kaynaklar tükendiğinde ekonomik zorluklar artar.

Açlık

Yeterli gıda bulmak zorlaşır.

Susuzluk

Temiz su kaynakları azalır.

3. İsrarı Önlemek İçin Yapılması Gerekenler

- Kaynaklarımızı tükenmez görmemeli, her zaman gerektiği kadar kullanmalıyız.
- Tabağımıza yiyebileceğimiz kadar yemek almalı, gereksiz yanan lambaları ve boş aken muslukları kapatmalıyız.
- Zamanımızı verimli değerlendirerek planlı hareket etmeliyiz.

Yemeğimizi israf etmeyelim.

Gereksiz yanan lambaları kapatalım.

Boş aken muslukları kapatalım.

Bugünün kaynaklarını korursek yarınlarımız daha güzel olur.

ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ

1. Çocukluk Dönemi ve Çocuk Hakları

- **Çocukluk Dönemi:** Doğduğumuz andan 18 yaşına kadar geçen döneme **çocukluk dönemi** denir.
- 18 yaşına kadar her birey yasal olarak çocuk kabul edilir.
- Her çocuk doğuştan vazgeçilemez ve devredilemez bazı haklara sahiptir.

2. Çocuk Hakları Sözleşmesi

- Çocuk hakları **Çocuk Hakları Sözleşmesi** ile uluslararası güvence altına alınmıştır.
- **Kabul Tarihi:** Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 142 ülke tarafından **20 Kasım 1989'da** kabul edilmiştir.
- **Yürürlük Tarihi:** Sözleşme **1990** yılında yürürlüğe girmiştir.
- **Sözleşmenin Amacı:** Çocukların daha iyi koşullarda yaşamasını, korunmasını, eğitim ve sağlık gibi temel haklardan en iyi şekilde yararlanmasını sağlamaktır.

Daha mutlu,
daha sağlıklı
ve daha iyi bir gelecek
için
her çocuğun hakkı
vardır.

SORUMLULUKLARIMIZ

1. Sorumluluk Nedir?

- **TANIM:** Kişinin kendi davranışlarının sonuçlarını veya kendi üzerine düşen görevleri üstlenmesine **sorumluluk** denir.
- Söylediğimiz söz ve davranışlardan sorumluyuzdur. Bu nedenle sözlerimize ve davranışlarımıza dikkat etmeliyiz.

2. Sorumluluk Almanın Faydaları

- Sorumluluk duygusu öz güvenimizi artırır.
- Bağımsız davranma, karar verme ve eldeki kaynakları kullanma becerilerimizin gelişmesini sağlar.

3. Sorumluluklarımızın Sınıflandırılması

- Sorumluluklarımızı şu başlıklar altında toplayabiliriz:

Kendimize karşı sorumluluklarımız

- Kişisel bakımımızı yapmak.
- Sağlığımızı korumak.

Ailemize karşı sorumluluklarımız

- Odalara ve ev işlerine yardım etmek.
- Kurallara uymak.

Okulumuza karşı sorumluluklarımız

- Ödevlerimizi zamanında yapmak.
- Okul kurallarına uymak.

Ülkemize karşı sorumluluklarımız

- Çevreyi ve kamu mallarını korumak.
- Kanunlara uymak.

Sorumluluk sahibi bireyler, daha mutlu ve daha güçlü bir toplumun oluşmasına katkı sağlar.

EĞİTSEL VE SOSYAL KULÜPLER

1. Eğitsel ve Sosyal Kulüp Nedir?

- **TANIM:** Okullarda öğrencilerin ders dışında çalışma yapabilecekleri, kendilerini tanıma ve yeteneklerini geliştirmeleri amacıyla kurulmuş olan kulüplere **eğitsel ve sosyal kulüpler** denir.
- Eğitsel kulüpler, öğrencilerin ilgi alanlarına göre seçim yapabilecekleri sosyal öğrenme alanlarıdır.

2. Sosyal Kulüplerin Kazandırdığı Beceri ve Değerler

- Eğitsel ve sosyal etkinlikler, öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişimine önemli katkılar sağlar. Bu etkinlikler sayesinde kazanılan başlıca beceriler şunlardır:

1

Yardımlaşma

2

Dayanışma

3

Birlikte çalışma (Takım çalışması)

4

Farklılıklara saygı duyma

Kulüpler, ilgi alanlarımızı keşfetmemize, yeteneklerimizi geliştirmemize ve daha güzel bir okul yaşamı sürmemize katkı sağlar.

ÖZGÜRLÜK VE BAĞIMSIZLIK

1. Temel Kavramlar

- **Özgürlük:** Her türlü dış etkiden bağımsız olarak insanın kendi iradesine ve kendi düşüncesine dayanarak karar vermesine **özgürlük** denir.
- **Bağımsızlık:** Bir milletin veya devletin kendi vatandaşları tarafından, başka herhangi bir devletin etkisi altında kalmadan yönetilebilmesine **bağımsızlık** denir.

2. Bağımsızlık Sembollerimiz

- Özgür ve bağımsız bir devlet olarak yaşamamızın en önemli göstergeleri sembollerimizdir.
- Ülkemizin bağımsızlığının en temel sembolleri İstiklâl Marşımız ve şanlı bayrağımızdır.

İstiklâl Marşımız

"Korkma, sönmez bu şafaklarda
yüzen al sancak;

...

Şanlı Bayrağımız

Özgürlüğümüz ve bağımsızlığımız,
daha aydınlık bir geleceğe güvenle ulaşmamızı sağlar.

KİTALAR VE ÜLKELER

1. Temel Kavramlar

- **Kıta:** Yeryüzünde oluşan büyük kara parçalarına **kıta** denir.
- **Ülke:** Bir devletin egemenliği altında olan, sınırları belli toprak parçasına **ülke** denir.
- **Dünya'nın Kara Oranı:** Dünya yüzeyinin yaklaşık 4'te 1'i (1/4) kara parçasıdır.

2. Dünya Üzerindeki Kıtalar

- Kara parçaları yedi kıtaya ayrılmıştır:

- 1 Asya
- 2 Avrupa
- 3 Afrika
- 4 Kuzey Amerika
- 5 Güney Amerika
- 6 Antarktika
- 7 Avustralya (Okyanusya)

3. Kıtalar ve Ülkeler Hakkında Bilgiler

- Kıtalar üzerinde çok sayıda ülke bulunmaktadır.
- Kıtalar içerisinde en fazla ülkenin yer aldığı kıta **Avrupa**'dır.
- Üzerinde ülke bulunmayan tek kıta **Antarktika**'dır.
- Ülkemiz **Türkiye**, **Asya** ve **Avrupa** kıtaları üzerinde yer almaktadır.

Dünyamız farklı kıtalarda yaşayan birçok ülke ve insanla daha güzel bir yerdir.

KOMŞU ÜLKELERİMİZ

1. Komşu Ülke Nedir?

- **TANIM:** Sınırları ortak olan ülkelere **komşu ülke** denir.
- Bir ülke ile doğrudan kara sınırı paylaşıyorsa o ülke **kara komşusu** olarak adlandırılır.

2. Ülkemizin Komşuları ve Yönleri

- Ülkemizin sınır komşuları bulundukları yönlere göre şu şekildedir:

Batıdaki Komşularımız

- Yunanistan
- Bulgaristan

Doğudaki Komşularımız

- Gürcistan
- Ermenistan
- Nahcivan
(Azerbaycan'a bağlı özerk cumhuriyet)
- İran

Güneydeki Komşularımız

- Irak
- Suriye

Komşu ülkelerimizle iyi ilişkiler kurmak, ülkemizin güvenliği ve barışı için önemlidir.

TÜRK CUMHURİYETLERİ VE SOYDAŞLARIMIZ

1. Türk Cumhuriyetleri ve Bağımsızlık Süreci

- Günümüzde Türkiye dışında farklı ülkelerde ve coğrafyalarda yaşayan Türk toplulukları bulunmaktadır.
- Orta Asya ve Kafkasya'da bulunan Türk toplulukları uzun süre Sovyetler Birliği'nin sınırları içerisinde yaşamıştır.
- 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılması ile bağımsızlıklarını kazanmış ve kendi devletlerini kurmuşlardır.

Bağımsızlığını Kazanmış Türk Cumhuriyetleri

Azerbaycan

Kazakistan

Kırgızistan

Özbekistan

Türkmenistan

2. Soydaşlarımızla İlişkileri Yürüten Kurumlar

Bu ülkelerde yaşayan soydaşlarımızla sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkilerimizi yürütmek ve geliştirmek amacıyla özel kurumlar oluşturulmuştur.

TİKA

Türk İşbirliği ve Koordinasyon
Ajansı Başkanlığı

YTB

Yurtdışı Türkler ve Akraba
Topluluklar Başkanlığı

Türk dünyası ile güçlü bağlarımız,
ortak tarihimiz ve kültürel değerlerimiz bizleri birleştirir.

FARKLI KÜLTÜRLER

1. Kültürel Farklılıklar

- **Kültür:** Her toplumun kendine özgü bir kültür anlayışı vardır.
- Toplumlar arasındaki kültürel farklılıklar şu alanlarda görülebilir:

Dil

Bayramlar

İnanış

Yemekler

Gelenekler

Kıyafetler

2. Kültürel Farklılıkların Sebepleri

- Farklı kültürlerin ortaya çıkmasının temel nedeni insanların yaşadıkları yerin **iklim ve coğrafi özellikleridir**.
- Coğrafi yapı ve iklim şartları; insanların barınma şekillerinden beslenme alışkanlıklarına, giyim tarzlarından yaşam biçimlerine kadar birçok unsuru doğrudan etkiler.

Kültürel çeşitlilik, dünyamızı daha renkli ve zengin bir yaşam alanı hâline getirir.

FARKLI KÜLTÜRLERE SAYGI

1. Ülkelerin Özgünlüğü ve Kültürel Zenginlik

- **Özgünlük:** Dünya üzerindeki ülkeler sahip oldukları özellikleriyle kendilerine özgü ve benzersizdir.
- **Kültürel Kimlik:** Ülkeler bu özgünlüklerini, insanların sahip olduğu kültürel özelliklerle kazanırlar.
- **Farklılıkların Değeri:** Ülkeler arasındaki kültürel farklılıklar ayrışma sebebi değil, birer zenginliktir.

2. Farklılıklara Saygı ve Ön Yargıları Yıkma

- Dünya'nın daha barışçıl ve yaşanabilir bir gezegen olabilmesi için tüm kültürlerin farklılıklarına saygı göstermeliyiz.
- Farklı yaşam tarzlarına, geleneklere ve insanlara karşı var olan ön yargılarımızı ortadan kaldırmalıyız.

Farklılıklar bizi ayırmaz,
birbirimize daha çok yaklaştırır.

Saygı ile daha güzel bir dünya!